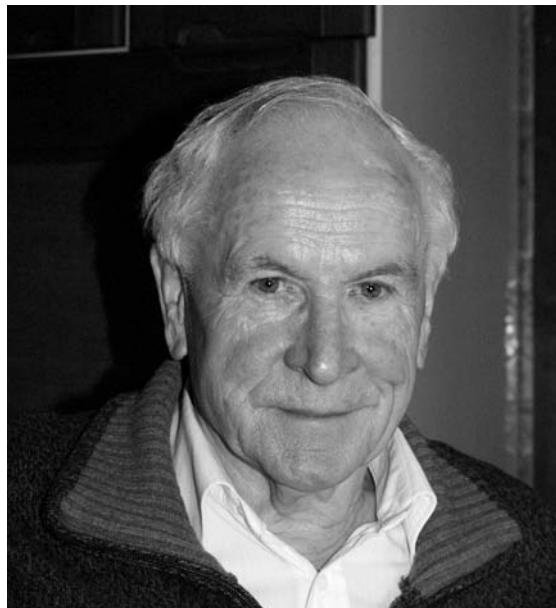

Dr. JOŽE GASPERIČ – 80 LET

Jožeta Gasperiča sem spoznal že kmalu po nastopu redne zaposlitve na Inštitutu za elektroniko in vakuumsko tehniko (IEVT). Jože je bil sodelavec oddelka za vakuumsko tehniko (pri dr. Francetu Lahu), vendar se je udeleževal tudi na drugih tehničnih področjih, ki so bila visoko razvita in ki jih na tedanjem Inštitutu za elektroniko in vakuumsko tehniko ni bilo malo: elektronika s prof. dr. Lasičem, materiali s prof. dr. Kanskyjem, kemija, visokofrekvenčna in ultrazvočna tehnika ... Zanimale pa so ga še vse druge dejavnosti.

Opazil je prenekatero pomanjkljivost celotnega zavoda in skušal delovati tako, da bi se stvari izboljševale. Zato se je poleg poglobljenega študija vakuumske znanosti in tehnike rad povezoval s tistimi sodelavci, ki so nosili v sebi naboj nezadovoljstva in so bili pripravljeni v dobro Inštituta narediti tudi kaj prostovoljno. Predvsem smo to bili mlajši od njega. Mene je v začetku navdušil za delo v sindikalni podružnici, ki je delovala po takratnih političnih smernicah (nabava krompirja in jabolk, družabnosti in sociala), hkrati pa je zaradi naše zagnanosti tudi združevala in informirala kolektiv.

Po Jožetovi iniciativi smo začeli izdajati inštitutsko glasilo in ga imenovali »Impulzi« z namenom, da bi to ime povezovalo elektroniko in hkrati spominjalo zaposlene na spodbujanje k odpravljanju pomanjkljivosti. Tako je Jože skozi uredniški odbor hudomušno

opozarjal na neurejenost zavoda, na pomanjkljivosti v zunanjem videzu, na upoštevanje časovnih dogovorov itd. Organizirali smo sajenje parkovnih dreves okrog stavbe IEVT, kolektivne izlete v hribe, strokovne ekskurzije – ideje so bile Jožetove. Nam se je vse to zdelo zanimivo in pozitivno, toda vodstvo je vedelo, kdo je v ozadju. In še sedaj menim, da je vsa ta dobronamerna energija našemu jubilarantu bila večkrat

Slavlencu smo člani DVTS podelili darilo – umetniško sliko avtorja Gorazda Šuštarčiča

v škodo kot v korist. Ko je bil npr. več let kasneje edini primeren za direktorja IEVT-ja, so vodilni vse tako »uredili«, da se to ni zgodilo.

Vzporedno je Jože doktoriral, z družino sezidal hišo in močno napredoval na znanstveno-raziskovalnem področju. Tudi po tej plati je skušal čim več dati družbi in mladim. Na IEVT-ju je postavil na noge medicinski program, skrbel za promocijo znanja in poudarjal pomen izobraževanja v industriji (organiziranje številnih znanstvenih srečanj in kongresov). Mnoge vakuumske naprave, ki jih je razvil, delujejo v originalni ali malo predelani obliki še danes. Bil je cenjen predstavnik Slovenije v Jugoslovanski vakuumski zvezi JUVAK, v mednarodni zvezi IUVSTA in dolgo obdobje ena od modrih gonilnih oseb v Društvu za vakuumsko tehniko Slovenije (DVTS), kjer je aktiven še sedaj.

Navdušeno je pozdravil revijo *Vakuumist* z vzklikom: »Slovenski tehniki in znanstveniki morajo pisati v slovenščini – in vakuumisti imajo sedaj to možnost!«. Sodeloval je s starejšimi raziskovalci, da so pripravili prve tečaje iz vakuumske tehnike in napeljeval mlajše, da so se priključevali. Poskrbel je za izdajo prve slovenske knjige o vakuumu »Osnove vakuumske tehnike«. Pri naslednjih knjigah, ki smo jih že skupaj pisali, nas je s svojim občutkom za jezik in dobronamernim lektoriranjem vzgajal v pismenosti. Opazil je težavo prenekaterih tehnikov pri javnem nastopanju in organiziral tečaje iz retorike (posebna predavanja z vajami). Ne moremo mimo njegovega stalnega sporočanja, da tudi visoko znanje izgubi svojo veličino, če ga ne spremljajo govorne sposobnosti in dobro pisanje. Kjer je mogel, je pohvalil in spodbujal.

Spominjam se, ko mi je nekoč svetoval, naj moj prispevek iz *Impulzov* pošljem na *Planinski vestnik* – in res so ga objavili. Spominjam se, s kakšnim veseljem nas je na Mednarodni vakuumski konferenci

(IVC-9, ICSS-5) leta 1983 v Madridu predstavil predstavniku IUVSTE prof. dr. Segovii kot novo generacijo slovenskih vakuumistov. Spominjam se, ko je upravičeno užaljen odšel z IEVT-ja in skoraj zapustil društvo. Kako smo potem po njegovi vrnitvi iz Indije s strahom pričakovali, kaj bo! – in si želeli, da bi se le spet vrnil med nas. In se je.

Malo kasneje – že iz svoje nove službe na Institutu »Jožef Stefan« – se je ponovno vklopil v izobraževalne tečaje, v pisanje in pripravo novih vakuumskih učbenikov ter v sodelovanje pri izvajanju študija »Vakuumistike« (ki ga je že predhodno osnoval dr. Kansky na Univerzi v Mariboru s sodelovanjem dr. Paulina in dr. Permanove). Ob 40-letnici DVTS-ja je z veliko preciznostjo pregledal ves obstoječi arhiv dokumentov in spisal zgodovino društva. Objavljena je bila v našem strokovnem časopisu leta 1999. Pričakujem in želim, da bi ta tekst bil motiv dr. Južničju za serijo prispevkov o slovenski vakuumistiki, katere pomemben del je prispeval IEVT. In nemajhen del dejavnosti IEVT-ja je vezan na ime našega sedanjega jubilaranta. Ni čudno, da je bil in je še svetovalec ali častni član prenekaterih razvojno-raziskovalnih grupacij ter prejemnik številnih priznanj.

Naprošen sem bil za nekaj misli oz. spominov na našega dolgoletnega sodelavca in prijatelja. In to sem napisal z vednostjo, da je v kratkem času, ki je bil na razpolago, verjetno marsikaj pomembnega nehote ostalo nezabeleženo. Pričujoči tekst je torej le en pogled in ne pokriva celote. Dr. Jože Gasperič pa je po znanju in izkušnjah, pa tudi kot osebnost poznan številnim znanstvenikom, raziskovalcem in tehnikom po Sloveniji, v bivših jugoslovanskih republikah in tudi zunaj bližjih meja. Z njihovimi pogledi in mnenji bi slika postala popolnejša.

Ob letošnjem praznovanju mu kličemo: Jože – zdravo in veselo – še na mnoga leta!

mag. Andrej Pregelj